

معنا و مفهوم امانت داری از منظر دینی / رابطه وفای به عهد با خودسازی

عهد و پیمان معنای وسیعی دارد که هم عهدهای خصوصی در میان افراد در مورد مسائل اقتصادی و کسب و کار و زناشویی و امثال آن و هم عهد و پیمانهای میان ملت ها و حکومت ها و از همه مهمتر و بالاتر پیمان های الهی با بشر را شامل می شود.

عهد و پیمان معنای وسیعی دارد که هم عهدهای خصوصی در میان افراد در مورد مسائل اقتصادی و کسب و کار و زناشویی و امثال آن و هم عهد و پیمانهای میان ملت ها و حکومت ها و از همه مهمتر و بالاتر پیمان های الهی با بشر را شامل می شود. به گزارش خبرگزاری مهر، یکی از مسائلی که در سازندگی انسان نقش بزرگی دارد امانت داری و وفای به عهد است که هم در سازندگی فردی نقش اساسی دارد و هم در ساختن اجتماع که بدون آن، هیچ گونه همکاری اجتماعی ممکن نیست و بشر با فقدان آن زندگی اجتماعی و آثار آن را عملاً از دست خواهد داد. به همین دلیل حتی افراد در ملت هایی که اعتقادات الهی و مذهبی ندارند برای مصون ماندن از هرج و مرج ناشی از خیانت در عهد و امانت، خود را به انجام این امر موظف می دانند. از همین رو در آیات و روایات تاکید فوق العاده ای روی این مساله شده و خداوند این صفت را جز صفات مومنین شمرده و می فرماید؛ مومنان کسانی هستند که امانت ها و عهد خود را مراعات می کنند.

در مفهوم وسیع امانت، تمام امانت های خداوند و پیامبران الهی و همچنین امانت های مردم جمع است. بسیاری از روابط اجتماعی و خطوط نظام اقتصادی و مسایل سیاسی همگی بر محور عهد و پیمان ها دور می زند که اگر تزلزلی در آنها پیدا شود و سرمایه اعتماد از بین برود، هرج و مرج وحشتناکی بر جامعه حاکم می شود. به همین دلیل در آیات قرآن تاکید فراوانی روی مساله وفای به عهد شده است. خداوند می فرماید: به عهد خود وفا کنید، چرا که از عهد سوال می شود.

عهد و پیمان معنای وسیعی دارد که هم شامل عهدهای خصوصی در میان افراد در مورد مسائل اقتصادی و کسب و کار و زناشویی و امثال آن می شود و هم شامل عهد و پیمانهایی که در میان ملت ها و حکومت ها برقرار می شود و از آن بالاتر پیمان های الهی و رهبران آسمانی در مورد امت ها. خداوند در قرآن می فرماید: به عهد من وفا کنید تا به عهد شما وفا کنم و تنها از من بترسید.

نعمت های مختلف خدا امانت هایی هستند که در دست انسانها قرار دارند. آیین حق، کتب آسمانی، دستور العمل های پیشوایان راه حق و همچنین اموال و فرزندان و پست ها و مقام ها، همه امانت های اویند که مومنان در حفظ و ادای حق آنها تا آخرین دم حیات می کوشند و به هنگام مرگ آنها را به نسل های برومند آینده می سپارند، زیرا خداوند می فرماید؛ خداوند به شما فرمان می دهد که امانت ها را به صاحبان آنها بدهید. امانت شامل سرمایه مادی و معنوی است و هر مسلمان وظیفه دارد که به هیچ امانتی خواه صاحب امانت مسلمان باشد خواه غیر مسلمان خیانت نکند.

قرآن می فرماید؛ همانا که به پیمان خدا وفادارند و عهد او را نمی شکنند. در این آیه بر روی مساله وفای به عهد و ترک پیمان شکنی تاکید شده و می فرماید: آنها کسانی هستند که به عهد الهی وفا می کنند و پیمان را نمی شکنند. عهد الهی معنای وسیعی دارد که هم شامل عهدهای فطری و پیمان هایی که خدا به مقتضات فطرت "همان فطرت توحید و عشق به حق و عدالت" از انسان گرفته می شود و هم شامل پیمان های عقلی، یعنی آنچه را از انسان با نیروی تفکر و اندیشه و عقل از حقایق عالم هستی و مبدا و معاد درک می کند و هم شامل پیمان های شرعی، یعنی آنچه را پیامبر(ص) از مومنان در مورد اطاعت فرمان های خداوند و ترک معصیت گرفته است. طبیعی است که وفا به پیمان هایی که انسان با دیگران می بندد جزو این امور است، چرا که خداوند فرمان داده که این پیمان ها نیز محترم شمرده شود، بلکه هم در پیمان های تشریحی داخل است و هم در پیمانهای عقلی. از پیامبر نقل شده که فرمود "آن کس که به پیمان خود وفادار نیست دین ندارد".

انسان موجودی با استعداد فوق العاده است که می تواند با استفاده از آن مصداق اتم "خليفة الله" شود و می تواند با تهذیب نفس به اوج کمال برسد و از فرشتگان آسمان هم بگذرد و این استعداد با آزادی اراده و اختیار توأم است. یعنی این راه را که از صفر شروع کرده و به سوی بی نهایت می رود با اختیار خویش طی می کند. در صورتی که موجودات دیگر و همچنین آسمان و زمین و کوه ها دارای نوعی معرفت الهی هستند، ذکر و تسبیح خدا را می گویند و در برابر عظمت او خاضع و ساجدند، ولی همه به صورت تکوینی و غریزی آن را انجام می دهند و به همین دلیل تکاملی در آنها وجود ندارد و تنها موجودی که قوس صعودی و نزولی اش بی انتهاست و به طور نامحدود قادر به پرواز به سوی قله تکامل است و تمام این اعمال را با اراده و اختیار انجام می دهد انسان است و این است همان امانت الهی که همه موجودات از حمل آن سر باز زدند و انسان يك تنه آن را بر دوش کشید و قبول تعهد و مسئولیت کرد.

می توان گفت مهمترین سرمایه جامعه اعتماد متقابل افراد اجتماع به یکدیگر است. اصولاً آنچه جامعه را از صورت آحاد پراکنده بیرون می آورد و همچون رشته های زنجیر به هم پیوند می دهد همین اصل متقابل است که پشتوانه فعالیت های هماهنگ اجتماعی و همکاری در سطح وسیع است. عهد و پیمان تاکیدی است بر حفظ این همبستگی و اعتماد متقابل. اما آن وقت که عهد و پیمان ها پشت سر هم شکسته شود دیگر اثری از این سرمایه بزرگ و اعتماد عمومی باقی نخواهد ماند و وحدت ظاهری جامعه به گسیختگی دچار می شود.